

მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის წესი

გიორგი გლაზოვი

*ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მკვლევარი,
ალმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტის დოქტორანტი,
ააიპ სამართლის მეცნიერთა კავშირის წევრი*

საკვანძო სიტყვები: მოძრავი, გადაცემა, სანივთო

შესავალი

ცივილიზტიკაში დიდი ხანია მიმდინარეობს დისკუსია მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესში სანივთო გარიგების არსებობა-არარსებობის შესახებ. ვალდებულებითი გარიგების არსებობის შესახებ კონსენსუსია.

სანივთო გარიგების „მოწინააღმდეგეთა“ ძირითადი არგუმენტები არის ის, რომ მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესში სანივთო გარიგების დაშვებით ძალზე რთულდება (იხლართება) საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესი. მათი მოსაზრებით, ვალდებულებითი გარიგება წარმოშობს საკუთრების გადაცემის მოვალეობას, ხოლო საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესი სრულდება გადაცემით (რეალაქტით).

სანივთო გარიგების „მომხრეების“ ძირითადი არგუმენტები არის ის, რომ მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემა მხოლოდ ვალდებულებითი გარიგებით და გადაცემით შეუძლებელია, რადგან ვალდებულებითი გარიგება თავისთავად საკუთრების უფლებას არ წარმოშობს, ის მხოლოდ საკუთრების უფლების გადაცემის ვალდებულებას აფუძნებს; ხოლო მხოლოდ გადაცემით (რეალაქტით) კი შეუძლებელია საკუთრების უფლების გადაცემა, ვინაიდან გამოდის, რომ შემძენს ისე გადავცემთ საკუთრების უფლებას, რომ მის აზრს არ ვითვა-

ლისწინებთ იმასთან დაკავშირებით, შეესაბამება თუ არა „გადაცემული“ ვალდებულებითი გარიგებით ნაკისრ და შეთანხმებულ შინაარსს (მახასიათებლებს).

იმის მიუხედავად, თუ რომელი შეხედულებაა გაბატონებული, ან რომელი – მართებული, ინსტიტუტის დუალისტური და არაერთგვაროვანი განმარტება-ინტერპრეტაცია დაკავშირებულია გარკვეულ საფრთხეებთან როგორც ინსტიტუტის გამოყენების – შეფარდების კუთხით, ასევე მომავალი იურისტების სამართლებრივი ცნობიერების ჩამოყალიბების კუთხით.

1. მოძრავი ნივთი

მოძრავი ნივთის (res mobiles) ცნების განმარტებას სს კოდექსი არ იძლევა.¹ სს კოდექსში მხოლოდ უძრავი ნივთის (res immobiles) ცნებაა მოცემული,² რის გამოც გამოდის, რომ ყველა ნივთი, რომელიც არ არის უძრავი, არის მოძრავი.³ მიუხედავად იმისა, რომ სამოქალაქო კოდექსიდან და ლიტერატურიდან მხოლოდ არაპირდაპირ ვიგებთ მოძრავი ნივთის არსს, ცივილისტიკაში გამოყოფენ იმ ნიშან-თვისებებს, რომლებიც უნდა ახასიათებდეს ობიექტს იმისთვის, რომ ჩაითვალოს მოძრავ ნივთად.⁴ მოძრავ ნივთად ობიექტის მიჩნევისათვის ობიექტი უნდა იყოს: ბრუნვაუნარიანი, გადაცემადი, პიროვნულობას მოკლებული და ადამიანის ბატონობას დაქვემდებარებული, განსაზღვრული და ნატურით სხვა ნივთებისაგან გამიჯნული, რაც ასევე ნიშნავს, რომ უნდა ჰქონდეს ფიზიკური სხეული (res corporales).⁵

საკუთრების უფლება, მისი ობიექტი და წარმოშობის საფუძვლები

საკუთრების უფლება ადამიანის ერთ-ერთი ძირითადი უფლებაა.⁶ საკუთრების უფლება მის მატარებელს აღჭურვავს პოზიტიური და ნეგატიური შესაძლებლობებით.⁷ საკუთრების უფლება ექსკლუზიურია.⁸

საკუთრების უფლების ობიექტი არის ქონება.⁹ ქონება არის ყველა ნივთი (მათ შორის მოძრავი) და არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე (უსხეულო ნივთი – res incorporales), რომელთა ფლობაც, სარგებლობა და განკარგვა შეუძლიათ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს (triad).¹⁰ მესამე პირების მხრიდან ნებისმიერი ზემოქმედების გამორიცხვის უფლებამოსილება იცავს საკუთრების უფლებას სრული შინაარსით და ამიტომაც მიმართულია საკუთრების მიმართ ნებისმიერი სახის ზემოქმედების წინააღმდეგ.¹¹

საკუთრების შინაარსის არსებითი დამახასიათებელი ნიშანი არის ის, რომ შესაძლებელია მისი გადასვლა სხვა პირზე.¹² განკარგვა არა მარტო გასხვისებას ნიშნავს, არამედ ნებისმიერ ზემოქმედებას უფლებაზე, რომლის შემდეგ უფლება იცვლის სამართლებრივ შინაარსს.¹³ საკუთრების უფლება შეიძლება წარმოიშვას სხვადასხვა საფუძვლით¹⁴ – გარიგებით ან კანონით,¹⁵ ანდა ადმინისტრაციული ორგანო-

1 თოთლაძე ლ., საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარები.148-ე მუხლის კომენტარი. გვ.1. civilcode.ge [15.02.2019].
2 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 149-ე მუხლი, matsne.gov.ge [15.02.2019].
3 ზოიძე ბ., 2003. ქართული სანივთო სამართალი. გამოცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი. გვ.32.
4 შოთაძე თ., 2014. სანივთო სამართალი. გამოცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.63.
5 ზოიძე ბ., 2003. ქართული სანივთო სამართალი. გამოცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი. გვ.26-31.

6 საქართველოს კონსტიტუცია, მე-19 მუხლი, 1 პუნქტი. matsne.gov.ge [15.02.2019].
7 თოთლაძე ლ., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 170-მუხლის კომენტარი, გვ.3. civilcode.ge [15.02.2019].
8 ზარანდია თ., საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში. თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტი, თბილისი. გვ.63.
9 შოთაძე თ., 2014. სანივთო სამართალი. გამოცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.119.
10 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 147-ე მუხლი. matsne.gov.ge [15.02.2019].
11 იქვე. გვ.21.
12 იქვე. გვ.44.
13 თუმანიშვილი გ., 2012. გარიგებები. „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა“, თბილისი. გვ.32.
14 იქვე. გვ.19.
15 შოთაძე თ., 2014. სანივთო სამართალი. გამოცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.118-119.

ნოს აქტივით.¹⁶ საკუთრების შექმნა შეიძლება იყოს პირველადი და დერივატიული.¹⁷

2. საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესში ჩართული ბარიერები

მიუხედავად განსხვავებული მოსაზრებებისა იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორი ტიპის გარიგებით ხდება მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემა,¹⁸ განვიხილოთ ვალდებულებითი (მაგალდებულებელი)¹⁹ და სანივთო (განკარგვითი) გარიგება.²⁰

ვალდებულებითი გარიგება წარმოშობს, ცვლის ან წყვეტს ვალდებულებით-სამართლებრივ ურთიერთობას.²¹ ვალდებულებითი ურთიერთობის არსი არის ის, რომ აქ მხარეებს აქვთ ქმედებების (უმოქმედობების) შესრულების მოთხოვნის უფლებები.²² მაგალდებულებელი გარიგება წარმოშობს მხოლოდ გამსხვივების ვალდებულებას, გადასცემს შემძენს ვალდებულების საგანზე საკუთრებას.²³ ეს ხელშეკრულება თავად არ ქმნის საკუთრებას, ის მხოლოდ საფუძველია, არის causa იურიდიული მოქმედებისა, აქტი, რომელიც ლეგიტიმაციას ანიჭებს ნივთის გადაცემას.²⁴

განკარგვითი (სანივთო-სამართლებრივი) გარიგებით ხდება უფლების უშუალოდ გადაცემა, შეცვლა ან გაუქმება.²⁵ განკარგვითი გარიგებით პირდაპირ იკლებს პირის

აქტივები (Aktiva) (განმკარგველი არის პირი, რომლის ქონებას განკარგვითი გარიგებით მცირდება, ან საერთოდ იკარგება).²⁶

განკარგვითი გარიგება მაგალდებულებელი გარიგებისგან განსხვავდება იმით, რომ მისი ნამდვილობისთვის, წინაპირობის სახით, განმკარგველის მიერ ნივთის განკარგვის სპეციალური უფლებამოსილების არსებობაა საჭირო, ხოლო მაგალდებულებელი გარიგება ვალდებულების ამლებისათვის არანაირ განსაკუთრებულ უფლებამოსილებას არ საჭიროებს.²⁷ უფლების ან სამართლებრივი ურთიერთობის განკარგვა გულისხმობს მათ გადაცემას სხვა პირთათვის, ე.ი. შემძენისათვის.²⁸

სანივთო შეთანხმება არ წარმოშობს ვალდებულებებს, არამედ ის მიმართულია უშუალოდ საკუთრების უფლების შექმნისა თუ დაკარგვისაკენ ან სხვა სანივთო უფლებების დადგენისაკენ.²⁹

სანივთო შეთანხმება არ საჭიროებს ფორმის დაცვას, თუმცა ის უნდა აკმაყოფილებდეს ხელშეკრულების ძალამოსილების წინაპირობებს.³⁰ სანივთო შეთანხმება უნდა აკმაყოფილებდეს განსაზღვრულობის პრინციპს, ანუ ეხებოდეს კონკრეტულ ნივთს.³¹ სანივთო შეთანხმების დადების მხოლოდ ვალდებულების არსებობა ნივთის მფლობელობაში გადაცემის მომენტამდე უარყოფილია.³²

3. მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის წესი (პროცესი)

მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადასაცემად აუცილებელია, რომ მესა-

16 ჭეჭელაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი. გვ.198-199.

17 *დერივატი – რისგანმე წარმოებული. nplg.gov.ge [19.02.2019].

18 თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი. გვ.126.

19 მარიამიძე გ., 2011. სამოქალაქო სამართალი. გამომცემლობა „რაიზი“, თბილისი. გვ.59-60.

20 იქვე, გვ.60-61.

21 თუმანიშვილი გ., 2012. გარიგებები. „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა“, თბილისი. გვ.27-28.

22 მარიამიძე გ., 2011. ვალდებულებითი სამართალი. გამომცემლობა „რაიზი“, თბილისი. გვ.7-8.

23 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.106.

24 იქვე, გვ.106.

25 მარიამიძე გ., 2011. სამოქალაქო სამართალი. გამომცემლობა „რაიზი“, თბილისი. გვ.60.

26 იქვე, გვ.60.

27 იქვე, გვ.63.

28 იქვე, გვ.308.

29 ვოლფი მ., ველენჰოფერი მ., მთარგმნელი და რედაქტორი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2016. სანივთო სამართალი. გამომცემელი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, თბილისი. გვ.109.

30 იქვე, გვ.123.

31 იქვე, გვ.124.

32 კროფოლოერი ი., მთარგმნელი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2014. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის სასწავლო კომენტარი. თბილისი. გვ.700.

კუთრემ ნამდვილი უფლების (causa) საფუძველზე გადასცეს (traditio) შემძენს ნივთი.³³ ნივთის გადაცემად (modus) ითვლება: 1) შემძენისათვის ნივთის ჩაბარება პირდაპირ მფლობელობაში, longa manu traditio; 2) არაპირდაპირი მფლობელობის გადაცემა ხელშეკრულებით, რომლის დროსაც წინა მესაკუთრე შეიძლება დარჩეს პირდაპირ მფლობელად, constitutum possessorium; 3) მესაკუთრის მიერ შემძენისათვის მესამე პირისაგან მფლობელობის მოთხოვნის უფლების მინიჭება, cessio.³⁴ „მოთხოვნის უფლების მინიჭების“ მაგივრად, უმჯობესია კანონმდებლობაში გამოყენებული იყოს ტერმინი „მოთხოვნის უფლების დათმობა“- cessio.³⁵ სამწუხაროდ, სს კოდექსი არ იცნობს მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის ე. წ. „მოკლე ხელით“ გადაცემის წესს (brevis manu traditio).³⁶

სს კოდექსის, 186-ე მუხლში არსებული, მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის წესი ბუნდოვანია და ქმნის ნორმის არაერთგვაროვანი განმარტების საშუალებას.³⁷ მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის წესის განმარტების დროს, სასურველია დაისვას შემდეგი კითხვები: მხოლოდ მოძრავი ნივთის მესაკუთრეს შეუძლია მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემა? რა არის ნამდვილი უფლება, რომლის საფუძველზეც მესაკუთრე გადასცემს საკუთრების უფლებას? მიუხედავად იმისა, რომ „გადაცემის“ ლეგალურ განმარტებას (186-ე მუხლის მე-2 ნაწილი) იძლევა სს კოდექსი, კითხვა უნდა დაისვას „გადაცემის“ მიმართაც. რა არის გადაცემა „რეალაქტია“, თუ სამართლებრივი აქტი? თუ გადაცემა „რეალაქტია“, რომლის მიღმაც არის „უჩინარი“, განკარგვითი გარიგება?

მისაკუთრე – განმარტება

სს კოდექსის 186-ე მუხლში (1) საუბარია იმაზე, რომ მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემისთვის აუცილებელია მაინცდამაინც მესაკუთრემ გადასცეს შემძენს საკუთრების უფლება.³⁸ მიუხედავად ამისა, იმავე სს კოდექსში გვხვდება შემთხვევები, როდესაც არამესაკუთრის მიერ მოძრავ ნივთზე შემძენისათვის საკუთრების უფლების გადაცემა ნამდვილია.³⁹ შესაბამისად სს კოდექსის 186-ე მუხლში საუბარი უნდა იყოს სულ მცირე ნივთის გასხვისებაზე „უფლებამოსილ პირზე“ (ან უბრალოდ გამსხვისებელზე) და არა მესაკუთრეზე.⁴⁰

„ნამდვილი უფლება“ – causa

„ნამდვილ უფლებაში“ ან ვალდებულებით ან სანივთო გარიგებას და ან საკუთრების უფლებას გულისხმობენ.⁴¹ ვინაიდან მოძრავ ნივთზე გამსხვისებლის მესაკუთრედ ყოფნის შემონიშნება პრაქტიკულად შეუძლებელია, კანონმდებელმა გამსხვისებელს დააკისრა კანონისმიერი ვალდებულება, რომ უფლება, რომელიც მას აძლევს მოძრავი ნივთის განკარგვის შესაძლებლობას, მართლზომიერი გზით ჰქონდეს მოპოვებული.⁴² ნორმა ატარებს პრევენციულ ხასიათს, რომელიც აფრთხილებს მესაკუთრეს განკარგოს ნამდვილი უფლების საფუძველზე მოპოვებული ნივთი.⁴³ ამ შემთხვევაში ნამდვილი უფლების ქვეშ უნდა ვივარაუდოთ გამსხვისებლის მოძრავ ნივთზე მართლზომიერი გზით (კანონი, გარიგება) მოპოვებული საკუთრების უფლება.⁴⁴ სხვა პოზიციის მიხედვით, კანონის ტექსტში დაშვებულია მექანიკური შეცდომა; კერძოდ, „ნამდვილი უფლების“ ნაცვლად უნდა

33 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 186-ე მუხლი, 1 ნაწილი. matsne.gov.ge [16.02.2019].
 34 იქვე, 186-ე მუხლი, 2 ნაწილი.
 35 ჭეჭელაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი. გვ.202-205.
 36 იქვე, გვ.202.
 37 ბეგიაშვილი ნ., 2013. საკუთრების უფლების გადაცემა – გამოიჭვნის თუ ერთიანობის პრინციპი. სტუდენტური სამართლებრივი უურნალი, გვ.53-61.

38 თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი. გვ.127-128.
 39 იქვე, გვ.128.
 40 ჭეჭელაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი. გვ.200-201.
 41 ქოჩიაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. საღისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.107.
 42 იქვე, გვ.117.
 43 იქვე, გვ.117.
 44 იქვე, გვ.117.

იყოს მითითებული „ნამდვილი გარიგება“, რაც გამომდინარეობს ნორმისთვის მინიჭებული შინაარსიდან და რაც მითითებულია ნორმის ჰოლანდიურ ანალოგში.⁴⁵ აღნიშნული დანაწესით კანონმდებელი აპელირებს ე. წ. სანივთო გარიგების კაუზის ნამდვილობაზე, რაც განასხვავებს მას სწორედ აბსტრაქტული, გერმანული სისტემისაგან, სადაც Einigung – სანივთო შეთანხმება დამოუკიდებელია ვალდებულებით-სამართლებრივი გარიგებისგან.⁴⁶ განსხვავებული მოსაზრებით, „ნამდვილი უფლება“ სრულყოფილად გამოხატავს საკუთრების გადაცემის საფუძვლის არსს, რადგან ვალდებულებით-სამართლებრივი გარიგების გარდა, საკუთრების გადაცემას შესაძლებელია საფუძვლად ედოს უშუალოდ კანონიდან გამომდინარე უფლება.⁴⁷ არსებობს მოსაზრება, რომლის თანახმადაც, ტერმინი „ნამდვილი უფლება“ გაგებულ უნდა იქნეს ზოგადად, როგორც „მოთხოვნის უფლება“.⁴⁸

საკუთრების გადაცემისთვის საჭიროა გარკვეული საფუძველი, რომელიც შეუძლებელია თავისთავად გამომდინარეობდეს საკუთრების გადაცემიდან, რადგან, როგორც უკვე აღინიშნა, საკუთრების გადაცემა თავის თავში არ შეიცავს გადაცემის საფუძველს.⁴⁹

შეიძლება დასკვნა, რომ მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადასაცემად აუცილებელია გამსხვისებელმა, ან შესაბამისი „ნამდვილი“ უფლებამოსილების მქონემ ნამდვილი ვალდებულებით-სამართლებრივი გარიგების საფუძველზე გადასცეს შემძენს ნივთი.⁵⁰ სს კოდექსის 186-ე მუხლში

„ნამდვილ უფლებაზე“ მითითება მიანიშნებს საკუთრების უფლების გადაცემის კაუზალური სისტემის არსებობაზე.⁵¹

ბადაცემა (modus/traditio)

ნივთის გადაცემა, როგორც საკუთრების უფლების გადასვლის აუცილებელი პირობა, წარმოადგენს საჯაროობის პრინციპის გამოვლენას, რომელიც უზრუნველყოფს სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეებისთვის სანივთო უფლების არსებობის განსაზღვრის შესაძლებლობას.⁵² საჯაროობის პრინციპის უზრუნველყოფა, მოძრავი ნივთების ბრუნვის პირობებში, ხდება ნივთის ფლობის კონსტრუქციის დახმარებით.⁵³ ამდენად, მოძრავი ნივთის შესაძენად, საქართველოში აუცილებელია მფლობელობის ახალ მესაკუთრებზე გადასვლა.⁵⁴

ნივთის გადაცემაში იგულისხმება ნივთზე ბატონობის გადაცემა, მფლობელობის გადაცემა საკუთრების გადაცემის განზრახვით.⁵⁵ გადაცემის შინაარსი არასრულად განმარტებულია სს კოდექსის 186-ე მუხლის მე-2 ნაწილში, სადაც საუბარია გადაცემის სამ შემთხვევაზე: 1) ნივთის შემძენისათვის პირდაპირ მფლობელობაში გადაცემაზე –longa manu traditio; 2) არაპირდაპირი მფლობელობის გადაცემაზე „ხელშეკრულებით“, რომლის დროსაც წინა მესაკუთრე შეიძლება დარჩეს პირდაპირ მფლობელად – constitutum possessorium;⁵⁶ 3) მესაკუთრის მიერ შემძენისათვის მესამე პირისაგან მფლობელობის მოთხოვნის უფლების დათმობაზე⁵⁷ – cessio;⁵⁸ სს კოდექსის 186-ე მუხლის მე-2 ნაწილში საუბარი არაა მოძ-

45 ჭეჭელაშვილი ზ., 2004. მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. თბილისი. გვ.117-118.

46 ასათიანი თ., 2013. მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის ძირითადი ასპექტები. სტუდენტური სამართლებრივი ჟურნალი, გვ.46.

47 ბეჭელაშვილი ნ., 2013. საკუთრების უფლების გადაცემა – გამიჯვნის თუ ერთიანობის პრინციპი? სტუდენტური სამართლებრივი ჟურნალი, გვ.57.

48 ზარანდია თ., საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძველები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში. თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტი, თბილისი. გვ.73.

49 იქვე, გვ.43.

50 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. სადისერტაციო

ნაშრომი, თბილისი. გვ.107.

51 ზარანდია თ., საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძველები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში. თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტი. თბილისი. გვ.73.

52 იქვე, გვ.70.

53 იქვე, გვ.70.

54 იქვე, გვ.70.

55 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.107.

56 ჭეჭელაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი. გვ.202.

57 იქვე, გვ.202.

58 ჭეჭელაშვილი ზ., 2004. მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. თბილისი. გვ.6-7.

რავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის ე. წ. „მოკლე ხელის წესზე“ – *brevi manu traditio*.⁵⁹

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ნივთის გადაცემა ხდება არა მარტო ნივთის პირდაპირ მფლობელობაში გადაცემით, არამედ ქართული სამართალი უშვებს საკუთრების უფლების გადასვლისას ნივთის „გადაცემის“ შეცვლას მფლობელობის კონსტრუქციის დადგენით (არაპირდაპირი მფლობელობა) და მესამე პირისგან ნივთის გამომთხოვნის უფლების დათმობით (ცესია).⁶⁰

ლიტერატურაში გადაცემის(modus) ბუნებასთან დაკავშირებით არსებობს განსხვავებული მოსაზრებები.⁶¹ ერთი მოსაზრებით, გადაცემა მხოლოდ რეალაქტია, რომელიც მიმართულია მფლობელობის, გამსხვისებლისაგან შემდგენზე გადასატანად და რომლის მიღმა არ უნდა „დავინახოთ“ ან ვივარაუდოთ სანივთო გარიგების არსებობა.⁶² მიუხედავად იმისა, რომ კონსენსუალური სისტემისაგან ტრადიციის სისტემისაკენ გადახრა ჯერ კიდევ არ ნიშნავს სანივთო გარიგების არსებობის გამორიცხვას, ამ მოსაზრებით საბოლოო ჯამში მაინც მიჩნეულია, რომ სანივთო გარიგების არსებობის ვარაუდი მცდარია.⁶³ იმავე მოსაზრებით, ნივთის გადაცემისთვის საჭიროა მესაკუთრის მიერ მფლობელობის გადაცემის და შემდგენის მიერ მფლობელობის მიღების ბუნებრივი ნება.⁶⁴ შესაბამისად, მფლობელობის გადაცემაზე არ გამოიყენება გარიგების ნამდვილობის დებულებები. წინააღმდეგ შემთხვევაში, გვეჩვენოდა ვალდებულებით გარიგებაზე დამატებული გარიგება, რაც სხვა არაფერია, თუ არა სანივთო გარიგება.⁶⁵ ამ პოზიციის ავტორთა მოსაზრებით სს

კოდექსი არ იცნობს დამატებით გარიგებას საკუთრების დათმობის შესახებ, ვალდებულებითი გარიგების დადებისას ბრუნვის მონაწილე იმას ფიქრობს, რომ მხოლოდ ამ შეთანხმებით მას უნდა გადაეცეს ნივთი.⁶⁶ ქართულ სამოქალაქო სამართალში, სადაც ტიტულუსისა და მოდუსის ერთიანობაა, მართებულია *modus*-ი მიჩნეულ იქნეს რეალურ, ფაქტობრივ მოქმედებად, რომელიც აღასრულებს არა სანივთო, არამედ ვალდებულებითი გარიგების ფარგლებში ჩამოყალიბებულ მხარეთა შეთანხმებას საკუთრების უფლების გადაცემის თაობაზე.⁶⁷

მეორე მოსაზრების მიხედვით (რომელსაც ფრაგმენტულად პირველი პოზიციის ავტორებიც იზიარებენ), ვალდებულებით-სამართლებრივი გარიგების საფუძველზე გამსხვისებელი კისრულობს მოვალეობას მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლება გადასცეს შემდგენს და ამის მეორე უკვე მხარეები დებენ სანივთო შეთანხმებას, რომლის შესაბამისადაც სრულდება გადაცემა,⁶⁸ ანუ ნივთის გადაცემისას მხარეები დამატებით თანხმდებიან მფლობელობის გამსხვისებლისაგან შემდგენისათვის გადაცემაზე და ეს შეთანხმება სამართლებრივია (სანივთო გარიგება). ნივთის გადაცემაში, ერთდროულად უნდა მოიხრებოდეს, როგორც სანივთო სამართლებრივი ხელშეკრულება, ისე ნივთის მფლობელობაში გადაცემა.⁶⁹ ნივთის მფლობელობაში გადაცემის დროს კონკლუდენტურად ხდება სანივთო სამართლებრივი ხელშეკრულების დადებაც და მფლობელობის გადაცემაც.⁷⁰ გარდა ამისა, მეორე პოზიციის მიხედვით, გადაცემის მიღმა სანივთო გარიგების არსებობას ადასტურებს გადაცემის სხვა შემთხვევები, მაგ., გამსხვისებლის მიერ შემდგენისათვის მესამე პირისგან ნივთის მოთხოვნის

59 თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი. გვ. 129.
60 ზარანდია თ., საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში.თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტი. თბილისი. გვ.70.
61 თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი. გვ.126.
62 იქვე, გვ.126.
63 იქვე, გვ.126.
64 იქვე, გვ.129.
65 იქვე, გვ.127.

66 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმეციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.107-108.
67 იქვე, გვ.111.
68 ჭეჭელაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამოცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი. გვ.198.
69 დანელია ე., 2008. გამიჯვნის პრინციპი ჩუქების ხელშეკრულების მაგალითზე, ქართული სამართლის მიმოხილვა. სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისი.გვ.44.
70 იქვე, გვ.44.

უფლების დათმობა – *cessio*.⁷¹ ამ მოსაზრებას იზიარებენ პირველი პოზიციის მომხრეებიც, რადგან მოთხოვნის დათმობა – ცესია ხდება მოთხოვნის მფლობელსა და მესამე პირს შორის დადებული ხელშეკრულებით,⁷² ამ ხელშეკრულებას არ სჭირდება წერილობითი ფორმა და მას აქვს სანივთო გარიგების სახე.⁷³ მოთხოვნის დათმობა ჩვეულებრივ ხდება მოთხოვნის მფლობელსა (ცედენტი) და მესამე პირს (ცესიონერი) შორის დადებული ხელშეკრულებით.⁷⁴ უნდა აღინიშნოს, რომ პირველი პოზიციის ავტორს არ გამოორჩა მხედველობიდან, რომ მართალია თავდაპირველად *modus acquirendi* გაგებულ იქნა როგორც რეალაქტი, მაგრამ სულ უფრო ხშირად ისმის მოთხოვნა სანივთო გარიგების დაშვების შესახებ, რომელიც არა აბსტრაქტულად, არამედ კაუზალურად იქნება დამოკიდებული ვალდებულებით გარიგებაზე.⁷⁵ სს კოდექსის 477-ე (1) მუხლით „ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მოვალეა გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება ქონებაზე, მასთან დაკავშირებული საბუთები და მიაწოდოს საქონელი“. ე. ი. სს კოდექსი მიტნავს ერთმანეთისაგან საკუთრების უფლების გადაცემასა და ნივთის გადაცემას.⁷⁶ ამასთან, გს კოდექსის მსგავსად სს კოდექსის 477-ე (1) მუხლში კანონმდებელი იყენებს ტერმინს „მოვალე“, რაც გვაძლევს საფუძველს დასკვნისათვის, რომ ვალდებულებით სამართლებრივი ხელშეკრულებით, თავისთავად კი არ ხდება საკუთრების გადაცემა, არამედ, იგი წარმოშობს სანივთო უფლების გადაცემის, შეცვლის ან შეწყვეტის ვალდებულებას.⁷⁷ დასაშვებია ვა-

რაუდი იმისა, რომ საკუთრების გადაცემის თაობაზე შეთანხმების შესახებ მითითების არარსებობა საქართველოს კანონმდებლობის ხარვეზია და საკუთრების გადაცემის სისტემათა ურთიერთსაწინააღმდეგო გაგების თავიდან აცილების მიზნით, სს კოდექსის 186-ე (1) მუხლს (გს კოდექსის 929-ე პარაგრაფის მსგავსად) უნდა დაემატოს საკუთრების უფლების გადაცემის შესახებ შეთანხმება (ზოგადი ფორმულა: ნამდვილ უფლებას + შეთანხმება საკუთრების უფლების გადაცემაზე + ნივთის გადაცემა).⁷⁸ მაშასადამე, სს კოდექსის 186-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით დადგენილია მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის ზოგადი წესი, რომელიც გულისხმობს, რომ სახეზე უნდა იყოს შეთანხმება მესაკუთრესა და შემძენს შორის, რომლის საფუძველზეც უნდა მოხდეს ნივთის შემძენის მფლობელობაში გადაცემა.⁷⁹ რაც შეეხება აღნიშნული შეთანხმების სამართლებრივ ბუნებას, იგი წარმოადგენს ე. წ. გერმანულ სანივთო გარიგებას, თუმცა განსხვავებით მისგან იგი თავის თავში მოიცავს *causa*-ს, რაც გულისხმობს იმას, რომ აღნიშნული სანივთო შეთანხმება ეფუძნება ვალდებულებით-სამართლებრივ გარიგებას და არ არის გამოყოფილი მისგან.⁸⁰

შემძენზე ნივთის პირდაპირ მფლობელობაში გადაცემა – *Longa manu traditio*

გადაცემა ნივთის მფლობელობის გადაცემაა ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის მიზნით.⁸¹ ნივთის გადაცემად ითვლება პირდაპირი მფლობელობის ორმხრივად სასურველი გადატანა გამსხვისებლისაგან შემძენზე.⁸² უპირველესად, გადაცემა გუ-

71 ჭეჭელაშვილი ზ., 2004. მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. თბილისი. გვ. 6-7.

72 სამოქალაქო კოდექსის 198-199 მუხლები. matsne.gov.ge [19.02.2019].

73 თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი. გვ. 131.

74 ჭანტურია ლ. და სხვები, 1999. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. გამომცემლობა „სამართალი“, თბილისი. გვ. 140.

75 თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი. გვ. 125.

76 ბეგიაშვილი ნ., 2013. საკუთრების უფლების გადაცემა – გამიჯვნის თუ ერთიანობის პრინციპი? დ სტუდენტური სამართლებრივი ჟურნალი, გვ. 58.

77 იქვე, გვ. 58.

78 იქვე, გვ. 59.

79 ასათიანი თ., 2013. მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის ძირითადი ასპექტები. სტუდენტური სამართლებრივი ჟურნალი, გვ. 45.

80 იქვე, გვ. 45.

81 ქოჩიაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ. 111.

82 ზარანდია თ., საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძველები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში. თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტი. თბილისი. გვ. 73.

ლისხმობს შემძენისათვის ნივთის ჩაბარებას პირდაპირ მფლობელობაში.⁸³ ამით უფლებრივი ცვლილება გარეგნულად შესამჩნევი ხდება.⁸⁴ ნივთის მფლობელობაში გადაცემა არის რეალაქტი.⁸⁵ მფლობელობის შეძენის ნება არ ითხოვს გარიგების ნამდვილობისთვის დამახასიათებელ ნებას.⁸⁶ საკუთრების უფლების გადაცემა მიიღწევა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გამსხვილებელი სრულად კარგავს მფლობელობას, ხოლო შემძენი კი მას ფაქტობრივად იღებს.⁸⁷

**არაპირდაპირი მფლობელობის
გადაცემა ხელშეკრულებით –
Constitutum possessorium**

არაპირდაპირ მფლობელს არა აქვს ნივთთან პირდაპირი შეხება, მას არ შეუძლია უშუალოდ ნივთის აღება.⁸⁸ მასთან ერთად ურთიერთობაში ჩართულია სხვა პირი, როგორც პირდაპირი მფლობელი, ვინც ახორციელებს ნივთზე ფაქტობრივ ბატონობას.⁸⁹ *constitutum possessorium* – არის ნივთის გადაცემის სუროგატი.⁹⁰ ამ დროს ხდება გამსხვილებელსა და შემძენს შორის შეთანხმება, რომლის ძალითაც გამსხვილებელი რჩება ნივთის პირდაპირ მფლობელად შემძენისთვის ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის შემდეგ და ნივთის ფაქტობრივი გადაცემა იცვლება მესაკუთრესა და შემძენს შორის შეთანხმებით შემძენის არაპირდაპირი მფლობელობის დადგენის შესახებ.⁹¹ ამ შემთხვევაში გამსხვილებელი შესაძლოა ფლობდეს ნივთს, როგორც სანივთო, ისე ვალდებულებითი უფლების საფუძველზე.⁹² აღნიშნული წესი

83 იქვე, გვ.111.
84 იქვე, გვ.125.
85 იქვე, 155-ე მუხლის კომენტარი.
86 ვოლოფი მ., ველენჰოფერი მ., მთარგმნელი და რედაქტორი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2016. სანივთო სამართალი. გამომცემელი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, თბილისი. გვ.60.
87 იქვე, გვ.56.
88 იქვე, გვ.67-68.
89 იქვე, გვ.68.
90 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმეციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.112.
91 იქვე, გვ.112.
92 იქვე, გვ.112.

წარმოადგენს გამონაკლისს ტრადიციული პრინციპიდან (*constitutum possessorium*).⁹³ ასეთ შემთხვევაში მხარეები უფლებამოსილნი არიან პირდაპირ მიუთითონ ხელშეკრულებაში საკუთრების უფლების წარმოშობის მომენტი.⁹⁴

**ნივთის მოთხოვნის უფლების
დათმობა – Cessio**

გადაცემის სუროგატია ასევე შემძენისათვის ნივთის მფლობელობის მოთხოვნის გადაცემა.⁹⁵ გამსხვილებელსა და შემძენს შორის სანივთო შეთანხმების ძალით შემძენს ეთმობა მესამე პირისაგან ნივთის მფლობელობის მოთხოვნა.⁹⁶ საკუთრება წარმოეშობა შემძენს არა მესამე პირისაგან ნივთის მიღების მომენტიდან, არამედ დათმობის, ანუ შეთანხმების მომენტიდან.⁹⁷ მოთხოვნის დათმობა არ საჭიროებს წერილობითი ფორმის დაცვას და მას აქვს სანივთო გარიგების სახე.⁹⁸ მოთხოვნის დათმობის დროს იდება განკარგვითი გარიგება და ხორციელდება საკუთრების უფლების გადაცემა განსაზღვრულ ქონებაზე.⁹⁹ საკუთრების უფლება გადადის, მოთხოვნის დათმობის გარიგების დადებისთანავე.¹⁰⁰ დათმობის სანივთო შეთანხმებით შემძენი იძენს საკუთრებას და შესაბამისად, მესამე პირისაგან ნივთის გამოთხოვის სანივთო მოთხოვნას.¹⁰¹ მოთხოვნის დათმობა, ანუ ცესია არის თავდაპირველ და ახალ კრედიტორებს შორის დადებული გარიგება, რომლითაც თავდაპირველი კრედიტორი (ცედენტი) მოვალის მიმართ თავის მოთხოვნას გადასცემს (უთმობს) ახალ კრედიტორს (ცესიონერი).¹⁰² მოთხოვნის დათმობა

93 იქვე, გვ.77.
94 შოთაძე თ., 2014. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.174.
95 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმეციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.112.
96 იქვე, გვ.112.
97 იქვე, გვ.112.
98 იქვე, გვ.131.
99 იქვე, გვ.22.
100 იქვე, გვ.31-32.
101 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმეციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.112-113.
102 იქვე, გვ.28.

ბიორგი ბლანზოვი

და სანივთო შეთანხმება იდება ერთდროულად.¹⁰³

„მოკლე ხელის გადაცემა“ –
Brevi manu traditio

გს კოდექსის § 929-ე მიხედვით, თუ ნივთს ფლობს შემძენი, მაშინ საკმარისია საკუთრების უფლების გადასვლაზე შეთანხმება.¹⁰⁴ აღნიშნულ დათქმას სს კოდექსის 186-ე მუხლის მე-2 ნაწილი არ იცნობს.¹⁰⁵ იმ დროს, როდესაც სანივთო შეთანხმება გამოიხატება გამსხვისებლის მხრიდან გასხვისების ნებასა და შემძენის მხრიდან შეძენის ნებაში, მფლობელობის გადაცემა ემსახურება საკუთრების უფლების გადასვლის ფაქტის გასაჯაროებას.¹⁰⁶ თუ შემძენს ნივთი უკვე აქვს, მფლობელობის გადაცემა, რა თქმა უნდა, საჭირო აღარ არის.¹⁰⁷ ამიტომაც, 929-ე პარაგრაფის (მე-2 წინადადება) ნორმა ცალსახად ადგენს, რომ სანივთო შეთანხმება საკმარისია საკუთრების უფლების გადაცემისთვის, ე. წ. „მოკლე ხელის გადაცემა“- brevi manu traditio.¹⁰⁸

4. ნასყიდობის ხელშეკრულება, როგორც საკუთრების უფლების წარმოშობი გარიგება

ნასყიდობის ხელშეკრულება, ორმხრივი (synallagmatic), კონსენსუალური და სასყიდლიანი ხელშეკრულებაა.¹⁰⁹ იგი დადებულიად ითვლება იმ მომენტიდან, როდესაც მხარეები მის ყველა არსებით პირობაზე შეთანხმდებიან კანონით გათვალისწინე-

ბული ფორმით.¹¹⁰ ნასყიდობის საგანი შეიძლება იყოს ნივთი და უფლებები. ნივთში მოიაზრება ყველა სახის სხეულებრივი საგნები (res corporales).¹¹¹ სს კოდექსის 477-ე მუხლის (1-2 ნაწილები) თანახმად, ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მოვალეა გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება ქონებაზე, მასთან დაკავშირებული საბუთები და მიაწოდოს საქონელი, ხოლო მყიდველი მოვალეა გადაუხადოს გამყიდველს შეთანხმებული ფასი და მიიღოს ნასყიდი ქონება.¹¹² მოცემული მუხლი საუბრობს მხოლოდ საკუთრების უფლების გადაცემის ვალდებულებაზე და არა თავად საკუთრების გადაცემაზე.¹¹³ ამასთან, მასში ერთმანეთისაგან გამოყოფილია საკუთრების უფლების გადაცემა და ნივთის გადაცემა.¹¹⁴ გს კოდექსის 433-ე პარაგრაფის (1-2 ნაწილები) თანახმად, ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი ვალდებულია, მიაწოდოს მყიდველს ნივთი და გადასცეს მასზე საკუთრების უფლება, ხოლო მყიდველი ვალდებულია, გადაუხადოს გამყიდველს შეთანხმებული ფასი და მიიღოს ნასყიდი ნივთი.¹¹⁵ როგორც ვხედავთ 477-ე მუხლი და 433-ე პარაგრაფი თითქმის იდენტურ ნორმებს ითვალისწინებს. პირველი, შეიძლება შევნიშნოთ, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მხოლოდ კისრულობს ვალდებულებას, გადასცეს საკუთრების უფლება და ნივთი (და არა გადასცემს), მეორე, საკუთრების უფლების და ნივთის გადაცემისთვის მხოლოდ ვალდებულებით-სამართლებრივი ხელშეკრულება არ არის საკმარისი და, მესამეც, ერთმანეთისაგან არის გამიჯნული ნივთის

103 იქვე, გვ.204.
104 მთარგმნელი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2010. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი. §929. გამომცემლობა „სიესტა“, თბილისი.
105 ქოჩაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი. გვ.111-112.
106 ვოლფი მ., ველენჰოფერი მ., მთარგმნელი და რედაქტორი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2016. სანივთო სამართალი. გამომცემელი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, თბილისი. გვ.121.
107 იქვე, გვ.121.
108 იქვე, გვ.139.
109 მთავარი რედაქტორი: ჭანტურია ლ., 2001. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. გამომცემლობა „სამართალი“, თბილისი. გვ.23.

110 ჩაჩავა ს., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 477-ე მუხლის კომენტარი. გვ.2. gccc.ge ან civilcode.ge [21.02.2019].
111 კროფოლოერი ი., მთარგმნელი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2014. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის სასწავლო კომენტარი. თბილისი. გვ.312.
112 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 477-ე მუხლის 1, 2 ნაწილი. matsne.gov.ge [21.02.2019].
113 დანელია ე., 2008. გამიჯნის პრინციპი ჩუქების ხელშეკრულების მაგალითზე, ქართული სამართლის მიმოხილვა. სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისი. გვ.45.
114 იქვე, გვ.45.
115 მთარგმნელი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2010. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის 433-ე პარაგრაფის 1, 2 ნაწილი. გამომცემლობა „სიესტა“, თბილისი.

გადაცემა და საკუთრების უფლების გადაცემა.¹¹⁶

ვალდებულებით-სამართლებრივი ხელშეკრულება მხოლოდ წარმოშობს სანივთო უფლების გადაცემის, შეცვლის ან შეწყვეტის ვალდებულებას.¹¹⁷ შესაბამისად საკუთრების უფლების გადაცემისათვის საჭიროა სხვა სამართლებრივი საშუალება.¹¹⁸ გერმანულ სამართალში ასეთი საშუალება არის სანივთო სამართლებრივი ხელშეკრულება და ნივთის მფლობელობაში გადაცემა.¹¹⁹ აღსანიშნავია, რომ ქართულ სამართალში, ნასყიდობის ცნების დეფინიციის ფორმულირება გამორიცხავს „წმინდა ხელშეკრულების“ პრინციპის არსებობაზე მსჯელობის შესაძლებლობას, რადგან აღნიშნული პრინციპის თანახმად, სწორედ ვალდებულებით-სამართლებრივი ხელშეკრულებით ხდება საკუთრების უფლების გადაცემა.¹²⁰ ნასყიდობის ხელშეკრულება, როგორც კონსესუალური ხელშეკრულება დადებულად ითვლება სს კოდექსის 327-ე მუხლის შესაბამისად მის ყველა არსებით პირობაზე საამისოდ დადგენილი ფორმით შეთანხმების მომენტიდან.¹²¹ შესაბამისად, ხელშეკრულების ძალაში შესვლა ნივთის გადაცემაზე დამოკიდებული არ არის.¹²² ნასყიდობის ხელშეკრულებით მხარეები თანხმდებიან ხელშეკრულების პირობებზე, ხოლო სანივთო გარიგებით ხდება საკუთრების უფლების განკარგვა.¹²³ თუკი, სს კოდექსის მიხედვით, მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემისთვის მხოლოდ ვალდებულებითი გარიგება და ნივთის გადაცემა არის საჭირო, სრულიად ზედმეტია საკუთრების უფლებისა და ნივთის გადაცემის ვალდებულების ერთმანეთისაგან

გამიჯვნა.¹²⁴ ასეთ შემთხვევაში საკმარისი იქნებოდა, კანონმდებელს 477-ე მუხლი შემდგენიარად ჩამოეყალიბებინა: „ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი კისრულობს ვალდებულებას, ნივთის გადაცემით გადასცეს მყიდველს მასზე საკუთრების უფლება“.¹²⁵ შესაბამისად, დასაშვებია ვარაუდი, რომ მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის მომწესრიგებელ მუხლში საკუთრების გადაცემის თაობაზე შეთანხმების შესახებ მითითების არარსებობა ქართული კანონმდებლობის ხარვეზია, ამიტომ მიზანშეწონილია, სს კოდექსის 186-ე მუხლი გს კოდექსის 929-ე პარაგრაფის მსგავსად მოიხსენიებდეს საკუთრების უფლების გადაცემის შესახებ შეთანხმებას, რათა თავიდან იქნას აცილებული ქართულ სამართალში საკუთრების უფლების გადაცემის სისტემის ურთიერთსაწინააღმდეგო გაგება.¹²⁶

სანივთო გარიგებით ხდება შეთანხმება იმაზე, რომ შემძენისათვის გადაცემული მოძრავი ნივთი არის იმ ვალდებულების შესატყვისი, რომელიც წარმოიშვა ვალდებულებითი გარიგებით. სხვა მოსაზრებით, აღნიშნული ეფექტის მიღწევა შესაძლებელია, ვალდებულებით-სამართლებრივი შეთანხმების მომწესრიგებელი, მეორადი მოთხოვნების მეშვეობით. მაგალითად, თუ ნასყიდობის ვალდებულებითი შეთანხმებით, გამყიდველმა A-მ იკისრა X მოძრავი ნივთის B მყიდველისთვის გადაცემა, რის შემდეგაც A-მ X ნივთი, მართლა მიაწოდა B-ს, გადაცემის დროს გამყიდველი A და მყიდველი B სანივთო გარიგებით თანხმდებიან, რომ მიწოდებული, გადმოცემული X ნივთი, ნამდვილად ის X ნივთია, რომლის გადაცემის ვალდებულებაც წარმოიშვა ვალდებულებითი გარიგებით; განსხვავებული მოსაზრებით, თუ გადაცემული ნივთი X კი არა, Y-ია (ალეუდი ან ნაკლი), მყიდველ B-ს შეუძლია გამოიყენოს მეორადი მოთხოვნები, ანუ შეუძლია მოითხოვოს ჯე-

116 დანელია ე., 2008. გამიჯვნის პრინციპი ჩუქების ხელშეკრულების მაგალითზე, ქართული სამართლის მიმოხილვა. სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისი. გვ.44-45.
117 იქვე, გვ.45.
118 იქვე, გვ.45.
119 იქვე, გვ.45.
120 იქვე, გვ.45-46.
121 ჩაჩავა ს., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 477-ე მუხლის კომენტარი. გვ.2. gccc.ge ან civilcode.ge [21.02.2019].
122 იქვე, 477-ე მუხლის კომენტარი, გვ.2.
123 იქვე, 477-ე მუხლის კომენტარი, გვ.2.

124 დანელია ე., 2008. გამიჯვნის პრინციპი ჩუქების ხელშეკრულების მაგალითზე, ქართული სამართლის მიმოხილვა. სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისი. გვ.46.
125 იქვე, გვ.46.
126 იქვე, გვ.47.

როვანი შესრულება – დამატებითი შესრულება, ნივთის გამოცვლა.¹²⁷ ბოლო პოზიცია ნაკლებად გასაზიარებელია, რადგან დამატებითი შესრულების განხორციელების შემდეგ, როდესაც გამყიდველი A მყიდველ B-ს ხელახლა, განმეორებით მიაწვდის X ნივთს (პირველად მიწოდებული Y ნივთის მაგივრად), მხარეები, გადაცემული ნივთის თავდაპირველი, ვალდებულებითი გარეგებით ნაკისრ მოვალეობასთან შესატყვისობაზე ისევ უნდა შეთანხმდნენ. გარდა ამისა, სანივთო გარიგების გამორიცხვით, მოცემულობად მივიღებთ, რომ „მშრალი“ გადაცემით – რეალაქტით, შემძენს, მისი თანხმობის გარეშე გადაეცემა საკუთრების უფლება.

5. ნასყიდობა გადახდის განვადებით და პირობადებული საკუთრება

ნასყიდობა გადახდის განვადებით წარმოადგენს ნასყიდობის ხელშეკრულების ერთ-ერთ ნაირსახეობას.¹²⁸ განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულება შესაძლებელია დაიდოს როგორც მოძრავ, ასევე უძრავ ნივთებსა და უფლებებზე (წილზე).¹²⁹ განვადებით ნასყიდობისას გამყიდველი ვალდებულია გადასცეს ნივთი მყიდველს ფასის გადახდამდე, ხოლო ნივთის ფასის გადახდა მყიდველის მიერ ხდება ნაწილ-ნაწილ დროის განსაზღვრულ შუალედებში.¹³⁰ ნასყიდობისას გადახდის განვადებით, მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლება წარმოიშობა ნასყიდობის ზოგადი წესებით,¹³¹ მიუხედავად ამისა, პრაქტიკაში, როგორც წესი, გა-

ნვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულებით საკუთრების უფლების გადაცემის ვალდებულების გადადება ხდება ნასყიდობის საფასურის სრულად დაფარვამდე (რაც მოძრავ ნივთებზე პირობადებული საკუთრების შეთანხმებას ითვალისწინებს).¹³² განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულება უნდა განვასხვავოთ პირობადებული საკუთრებისაგან.¹³³ სს კოდექსის 188-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ გამსხვისებელმა პირობად დათქვა საკუთრების გადასვლა შემძენზე მხოლოდ ნივთის საფასურის გადახდის შემდეგ, ივარაუდება, რომ საკუთრება გადავა შემძენზე საფასურის სრულად გადახდის შემდეგ. პირობადებული საკუთრების შემადგენლობის ფარგლებში გამყიდველი, მართალია, გადასცემს ნივთს მფლობელობაში მყიდველს, თუმცა მასზე საკუთრების უფლებას ინარჩუნებს თანხის სრულ გადახდამდე.¹³⁴ პირობადებული საკუთრების შემთხვევაში, მხარეები სანივთო შეთანხმებას დებენ გადადების პირობით, კერძოდ კი, საკუთრების უფლების მყიდველზე გადასვლა დამოკიდებულია ნასყიდობის ფასის სრულად გადახდაზე.¹³⁵ ვალდებულებით-სამართლებრივი გარიგება – ნასყიდობა თავისთავად არ არის დადებული რაიმე პირობით; პირობითია სანივთო შეთანხმება.¹³⁶ პირობადებული საკუთრება არსებობს იმგვარად, რომ ნივთის მყიდველის პირდაპირ მფლობელობაში გადაცემისა და მხარეთა შორის სანივთო შეთანხმების დადების მიუხედავად, საკუთრების უფლების გადასვლა დამოკიდებულია ნასყიდობის ფასის გადახდის ვალდებულების შესრულების პირობაზე.¹³⁷ ამ დროს, განვადებისას ნივთის გადაცემით (რეალაქტით)

127 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 490-ე მუხლი. matsne.gov.ge [22.02.2019].

128 ძლიერიშვილი ზ., 2010. ქონების საკუთრებაში გადაცემის ხელშეკრულებათა სამართლებრივი ბუნება. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.71.

129 ჩაჩავა ს., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 505-ე მუხლის კომენტარი. გვ.1. gcc.ge ან civilcode.ge [22.02.2019].

130 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 505-ე მუხლი. matsne.gov.ge [22.02.2019].

131 ძლიერიშვილი ზ., 2010. ქონების საკუთრებაში გადაცემის ხელშეკრულებათა სამართლებრივი ბუნება. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.71-72.

132 ჩაჩავა ს., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 505-ე მუხლის კომენტარი. გვ.1. gcc.ge ან civilcode.ge [22.02.2019].

133 ძლიერიშვილი ზ., 2010. ქონების საკუთრებაში გადაცემის ხელშეკრულებათა სამართლებრივი ბუნება. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი. გვ.74.

134 ჩაჩავა ს., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 505-ე მუხლის კომენტარი. გვ.2. gcc.ge ან civilcode.ge [22.02.2019].

135 ჭყეველაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი. გვ.212-213.

136 იქვე, გვ.213.

137 იქვე, გვ.213.

მყიდველზე საკუთრების უფლება არ გადადის – პირობადებული საკუთრების გადაცემის მიუხედავად, გამყიდველი რჩება ნივთის მესაკუთრე.¹³⁸ ნასყიდობის საგანზე გამყიდველი საკუთრების უფლებას ინარჩუნებს სწორედ სანივთო გარიგებით.¹³⁹

დასკვნა

კვლევის ძირითადი მიზანი იყო მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესის მიმოხილვა და ამ პროცესში სანივთო გარიგების არსებობის დადგენა, ან უარყოფა. აღსანიშნავია, რომ სანივთო გარიგების როლი და საჭიროება გერმანიაშიც კი სადავო იყო. თუმცა, ლოგიკური განსჯის პირობებში არამეცნიერის „შეუიარაღებელი“ თვალთაყ ჩანს, რომ ნივთზე საკუთრების გადაცემისთვის საჭიროა მხარეთა შეთანხმება და ეს შეთანხმება უნდა იყოს ნამდვილი ნება-სურვილის შესაბამისი. საკუთრების გადასვლაზე შეთანხმება განსხვავდება იმ შეთანხმებისგან, რომლითაც მხარეები იღებენ მოვალეობებს საკუთრების გადაცემის თაობაზე. ბუნებრივი ნება საკმარისია მხოლოდ ფაქტის, – მფლობელობის გადაცემისა თუ აღმოცენებისათვის და არა საკუთრების გადატანისთვის. ალოგიკურია აზრი, რომლის მიხედვითაც კერძო სამართლის ერთ-ერთი ყველაზე ძლევაგამოსილი უფლების – საკუთრების ტრანსფერისათვის საკმარისია მხოლოდ ბუნებრივი ნება. აღნიშნული აზრი არ შეესაბამება მესაკუთრის, ან თუნდაც შემძენის ინტერესებს. სანივთო გარიგების არსებობის დაშვება შეიძლება ართულებდეს კიდევ მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესს, თუმცა გადაცემის რთული კონსტრუქცია არ გამოდგება არგუმენტად, რის გამოც საკუთრების უფლების გადაცემა გამსხვი-

სებლისაგან შენძენზე დასაშვებად უნდა მივიჩნიოთ შესაბამისი შეთანხმების გარეშე. მიუხედავად განსხვავებული ხედვებისა, კვლევის პროცესში გამოჩნდა, რომ ვალდებულებითი გარიგებით წარმოიშობა მხოლოდ საკუთრების გადაცემის ვალდებულება (შესაძლებელია ასევე ნივთის გადაცემის ვალდებულება), ხოლო საკუთრების უფლების გადაცემისთვის საჭიროა სანივთო გარიგება. მიუხედავად იმისა, რომ სს კოდექსის 186-ე მუხლის პირველ ნაწილში მოძრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემისთვის სანივთო შეთანხმების საჭიროება პირდაპირ არ „ჩანს“, სს კოდექსის სისტემური ანალიზის შედეგად შესაძლებელია დასახელდეს არაერთი ნორმა, რომელიც უთითებს სანივთო გარიგების არსებობაზე და ადასტურებს მის საჭიროებას. მაგალითად, ასეთია 186-ე მუხლის მეორე ნაწილის ნორმა – „მესაკუთრის მიერ შემძენისათვის მესამე პირისაგან მფლობელობის მოთხოვნის უფლების დათმობა“ (Cessio). საკუთრების უფლება გადადის არა მფლობელობის გადაცემით, არამედ სანივთო გარიგებით; 188-ე მუხლის პირველი წინადადება – „თუ გამსხვივებელმა პირობად დათქვა საკუთრების გადასვლა შემძენზე მხოლოდ ნივთის საფასურის გადახდის შემდეგ, ივარაუდება, რომ საკუთრება გადავა შემძენზე საფასურის სრულად გადახდის შემდეგ“. საკუთრების უფლება გადადის არა ნივთის გადაცემით, არამედ სანივთო პირობითი გარიგებით; 477-ე მუხლის პირველი ნაწილი – „ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მოვალეა გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება ქონებაზე (ნივთზე), მასთან დაკავშირებული საბუთები და მიაწოდოს საქონელი“.

საკუთრების უფლების გადაცემისთვის საჭიროა ცალკე ვალდებულებითი გარიგება („მოვალეა“), ცალკე სანივთო შეთანხმება („გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება“) და ცალკე რეალაქტი, ანუ მფლობელობის გადაცემა („მიაწოდოს საქონელი“). გამოდის, რომ 186-ე მუხლის კონსტრუქცია „ნამდვილი უფლება“ + „გადაცემა“ საკმარისი არ არის საკუთრების უფლების

138 თოთლაძე ლ., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. 188-ე მუხლის კომენტარი. civilcode.ge [22.02.2019].
139 გაჩეჩილაძე თ., 2017. სანივთო გარიგება – ნივთის გასხვივების „უხილავი“ ელემენტი. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ჟურნალი „ადვოკატი“, N 1-2, გვ. 34-36.

გადასაცემად, თუ გადაცემაში მხოლოდ რეალაქტს ვიგულისხმებთ.

მოდრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემის პროცესში სანივთო გარიგების დანახვის აუცილებლობას (არსებობის ფაქტს) ადასტურებს ისიც, რომ გამსხვისებელი და შემძენი უნდა შეთანხმდნენ, თუნდაც კონკლუდენტურად, რომ „გადაცემული“ შეესაბამება თავდაპირველი ვალდებულებით ნაკისრს. სანივთო გარიგებას, რომელიც მხარეების კონკლუდენტური ურთიერთმფარავი ნებების გამოვლენით ადასტურებს გადაცემულის შესაბამისობას ვალდებულებითი გარიგებით ნაკისრ მოვალეობასთან, ვერ ჩაანაცვლებს ისეთი მეორადი უფლებები, როგორებიცაა დამატებითი შესრულების მოთხოვნა,

ნაკლის აღმოფხვრის მოთხოვნა ან ნივთის გამოცვლის მოთხოვნა. მეორადი მოთხოვნები სანივთო გარიგებას ვერ ანაცვლებს მარტივი მიზეზის გამო – დამატებითი შესრულების შემდეგ ისევ შეთანხმება, თუნდაც კონკლუდენტური, არის საჭირო იმის დასადასტურებლად რომ გადაცემული შესაბამისობაშია პირველად მოვალეობასთან.

ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს, რომ საქართველოში მოდრავ ნივთებზე საკუთრების უფლების გადაცემისთვის საჭიროა: 1) ვალდებულებითი გარიგება, 2) ნივთის გადაცემა, 3) სანივთო გარიგება. ხოლო სს კოდექსის 186-ე მუხლის პირველ ნაწილში „გადაცემის“ მიღმა უთქმელად რეალაქტთან ერთად სანივთო შეთანხმებაც მოიაზრება.

ბიბლიოგრაფია:

1. ზოიძე ბ., 2003. ქართული სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი
2. ჭანტურია ლ., 2011. სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი. გამომცემლობა „სამართალი“, თბილისი
3. შენგელია რ., შენგელია ე., 2011. მემკვიდრეობის სამართალი, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი
4. ჭეჭელაშვილი ზ., 2017. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „ბონა კაუზა“, თბილისი
5. ძილერიშვილი ზ., 2010. ქონების საკუთრებაში გადაცემის ხელშეკრულებათა სამართლებრივი ბუნება. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი
6. შოთაძე თ., 2014. სანივთო სამართალი. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი
7. ჭეჭელაშვილი ზ., 2004. მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. თბილისი
8. თუმანიშვილი გ., 2012. გარიგებები. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი
9. მარიამიძე გ., 2011. სამოქალაქო სამართალი. გამომცემლობა „რაიზი“, თბილისი
10. მარიამიძე გ., 2011. ვალდებულებითი სამართალი. გამომცემლობა „რაიზი“, თბილისი
11. ჭანტურია ლ., 2017. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი
12. თოთლაძე ლ., 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. თბილისი
13. კობახიძე ა., 2001. სამოქალაქო სამართალი. გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“, თბილისი
14. კერესელიძე დ., 2009. კერძო სამართლის უზოგადესი სისტემური ცნებები. გამომცემლობა „ეშსი“, თბილისი
15. ჭანტურია ლ. და სხვები, 1999. საქართველოს სამოქალაქო

- კოდექსის კომენტარი. გამომცემლობა „სამართალი“, თბილისი
16. მთავარი რედაქტორი: ქანტურია ლ., 2001. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. გამომცემლობა „სამართალი“, თბილისი
 17. კროფჰოლერი ი., მთარგმნელი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2014. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის სასწავლო კომენტარი. თბილისი
 18. ვოლფი მ., ველენჰოფერი მ., მთარგმნელი და რედაქტორი: ჭეჭელაშვილი ზ., 2016. სანივთო სამართალი. გამომცემელი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, თბილისი
 19. L.P.W. van Vliet, 2000. Transfer of movables in German, French, English and dutch law. Ars Aequi Libri

სადისერტაციო-სამაგისტრო ნაშრომები და

სტატიები-მიმოხილვები:

1. ქონაშვილი ქ., 2012. მფლობელობა, როგორც საკუთრების პრეზუმფციის საფუძველი. სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისი
2. ზარანდია თ., საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში. თსუ-ს იურიდიული ფაკულტეტი, თბილისი
3. დანელია ე., 2008. გამიჯვნის პრინციპი ჩუქების ხელშეკრულების მაგალითზე, ქართული სამართლის მიმოხილვა. სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისი
4. გაჩეჩილაძე თ., 2017. სანივთო გარიგება – ნივთის გასხვისების „უხილავი“ ელემენტი. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის შურნალი „ადვოკატი“, N 1-2, თბილისი
5. ასათიანი თ., 2013. მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემის ძირითადი ასპექტები. სტუდენტური სამართლებრივი შურნალი, თბილისი
6. ბეგიაშვილი ნ., 2013. საკუთრების უფლების გადაცემა – გამიჯვნის თუ ერთიანობის პრინციპი?. სტუდენტური სამართლებრივი შურნალი, თბილისი
7. რუსიაშვილი გ., 2013. ვინდიკაციისა და შესრულების კონდიქციის კონკურენცია არანამდვილი ორმხრივი ხელშეკრულების უკუქცევისას. სამართლის შურნალი, N1, თბილისი
8. 8.Казанцев М.Ф., 2009.ПРОБЛЕМА ВЕЩНЫХ ДОГОВОРОВ В КОНТЕКСТЕ ПРЕДМЕТА ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОГО ДОГОВОРНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ, Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук. Вып. 9
9. Томаев И. О., 2016.Принцип разъединения (разделения) сделок в российском гражданском праве, Вопросы российского и международного права. Том 6. № 12А
10. Калиниченко К. С., 2015Ю К ВОПРОСУ О ВЕЩНОМ ДОГОВОРЕ, Вестник СПбГУ. Сер. 14. Вып.

ნორმატიული აქტები:

1. საქართველოს კონსტიტუცია, [15.02.2019], matsne.gov.ge
2. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, [15.02.2019], matsne.gov.ge

3. საქართველოს კანონი საჯარო რეესტრის შესახებ, [15.02.2019], matsne.gov.ge
4. საქართველოს კანონი ფიზიკური და კერძო სამართლის იურიდიული პირების მფლობელობაში (სარგებლობაში) არსებულ მიწის ნაკვეთებზე საკუთრების უფლების აღიარების შესახებ, [17.02.2019], matsne.gov.ge
5. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი, მთარგმნელი ქეჭელაშვილი ზ., 2010. გამომცემლობა „სიესტა“, თბილისი

ინტერნეტრესურსები:

1. Matsne.gov.ge
2. nplg.gov.ge
3. civilcode.ge ლევან თოთლაძე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარები, 148-ე, 155-ე, 170-ე, 186-ე, 188-ე მუხლების კომენტარი, [15.02.2019]
4. gccc.ge ან civilcode.ge სოფო ჩაჩავა, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, 477-ე, 505-ე მუხლების კომენტარი, [15.02.2019]
5. gccc.ge ან civilcode.ge ზურაბ ქეჭელაშვილი, 531, 581-ე მუხლების კომენტარი, [15.02.2019]
6. gccc.ge ან civilcode.ge ზურაბ ძლიერიშვილი, სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, 525-ე მუხლის კომენტარი, [22.02.2019]

RULE OF TRANSFER OF PROPERTY RIGHTS TO MOVABLES

Giorgi Glazov

Researcher at Ilia State University, Doctoral student at Eastern Europe University, member of law scientists' union-Non-entrepreneurial (non-commercial) legal entity

KEY WORDS: Movable, transfer, property

RESUME

The right to property or the awareness of the process of its transfer and appropriate analysis of each stage of this procedure is important regarding legal, economic and social meaning. Since property interests are of great importance in the context of a market economy and the object of the right to property is property, the rule of behavior by which the right to property is transferred or acquired is always important. It should be pointed out that the right to property to movable, immovable and intangible possessions is conferred by means of different rules.

The present paper discusses the rule (process) about how transfer of the right to property to movable properties is carried out. The selection of the mentioned 'rule' as the subject of the research was preconditioned by the fact that in scientific literature the rule (process) of transfer or acquisition of the right to property is not interpreted (defined, understood) in uniform ways. Some scientists consider that only *titulus contract* and *modus* are sufficient for transfer of the right to property to a movable property in Georgia. Other scientists consider that *causa* is not sufficient for transfer of the right to property to movable properties in Georgia and that property transaction, existing in an "invisible" position beyond *modus*, is also essential.

While the both approaches have their own arguments, the purpose of the research is to identify which of them has more solid and approved arguments. The analysis of the process of transfer of the right to property to movable properties and the analysis of stages of this process will

ensure better understanding of the meaning of the concept of transfer of property. The purpose of the current study is to identify or reject the existence of the property transaction in the process of transfer of the right to property to movable properties.

NOTES:

1. Totladze L., comments of the Georgian Civil Code. Comment of Article 148 P. 1. civilcode.ge [15.02.2019]. (In Georgian)
2. Civil Code of Georgia, Article 149, matsne.gov.ge [15.02.2019]. (In Georgian)
3. Zoidze B., 2003. Georgian property Law. Publishing house "Science", Tbilisi. P. 32. (In Georgian)
4. Shotaadze T., 2014. property law. Publishing house "Meridiani", Tbilisi. P. 63. (In Georgian)
5. Zoidze B., 2003. Georgian property Law. Publishing house "Science", Tbilisi. P. 26-31. (In Georgian)
6. Constitution of Georgia, Article 19, paragraph 1. matsne.gov.ge [15.02.2019]. (In Georgian)
7. Totladze I, comment on the civil code. Article 170, p. 3. civilcode.ge [15.02.2019]. (In Georgian)
8. Zarandia T., The Principles of Georgian civil law in the court practice. TSU Law Faculty, Tbilisi. P. 63. (In Georgian)
9. Shotaadze T., 2014. property law. Publishing house "Meridiani", Tbilisi. P. 119. (In Georgian)
10. Georgian Civil Code. Article 147. matsne.gov.ge [15.02.2019]. (In Georgian)
11. Ibid. P. 21. (In Georgian)
12. Ibid, p. 44. (In Georgian)
13. Tumanishvili G., 2012. Transactions. "Ilia State University Publishing House", Tbilisi. P. 32. (In Georgian)
14. Ibid, p. 19. (In Georgian)
15. Shotaadze T., 2014. property law. Publishing house "Meridiani", Tbilisi. P. 118-119. (In Georgian)
16. Chechelashvili g., 2017. Property Law. Publishing House "Bona Causa", Tbilisi. p. 198-199. (In Georgian)
- * Derivate – produced. nplg.gov.ge [19.02.2019]. (In Georgian)
17. Totladze L., 2018. Commentary on Civil Code. Tbilisi. P. 126. (In Georgian)
18. Mariamidze G., 2011. Civil Law. Publishing House "Rise", Tbilisi. P. 59-60. (In Georgian)
19. Ibid, p. 60-61. (In Georgian)
20. Tumanishvili G., 2012. Transactions. "Ilia State University Publishing House", Tbilisi. P. 27-28. (In Georgian)
21. Mariamidze G., 2011. Obligation Law. Publishing House "Rise", Tbilisi. P. 7-8. (In Georgian)
22. Kochashvili k., 2012. possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 106. (In Georgian)
23. Ibid, p. 106. (In Georgian)

24. Mariamidze G., 2011. Civil Law. Publishing House "Rise", Tbilisi. P. 60. (In Georgian)
25. Ibid, p. 60. (In Georgian)
26. Ibid, p. 63. (In Georgian)
27. Ibid, p. 308. (In Georgian)
28. Wolf M., Wellenhofer M., Translator and Editor: Chechelashvili Z., 2016. property Law. Publisher: Notary Chamber of Georgia, Tbilisi. P. 109. (In Georgian)
29. Ibid, p. 123. (In Georgian)
30. Ibid, p. 124. (In Georgian)
31. Krofholler j., Translator: Chechelashvili Z., 2014. The German Civil Code Study Commentary. Tbilisi. P. 700. (In Georgian)
32. Civil Code of Georgia, Article 186, Part 1. matsne.gov.ge [16.02.2019].
33. Ibid, Article 186, Part 2. (In Georgian)
34. Chechelashvili g., 2017. Property law. Publishing House "Bona Causa", Tbilisi. P. 202-205. (In Georgian)
35. Ibid, p. 202. (In Georgian)
36. Begiashvili N., 2013. Transfer of ownership rights – the principle of separation or unity?. Student Legal Journal, p. 53-61. (In Georgian)
37. Totladze L., 2018. Commentary on Civil Code Tbilisi. P. 127-128. (In Georgian)
38. Ibid, p. 128. (In Georgian)
39. Chechelashvili g., 2017. The law of justice. Publishing House "Bona Causa", Tbilisi. P. 200-201. (In Georgian)
40. Kochashvili k., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 107. (In Georgian)
41. Ibid, p. 117. (In Georgian)
42. Ibid, p. 117. (In Georgian)
43. Ibid, p. 117. (In Georgian)
44. Chechelashvili Z., 2004. Transfer of claims and debts. Tbilisi. P. 117-118. (In Georgian)
45. Asatiani T., 2013. Main aspects of transferring ownership rights to movables. Student Legal Journal, p. 46. (In Georgian)
46. Begiashvili N., 2013. Transfer of property rights – the principle of separation or unity?. Student Legal Journal, p. 57. (In Georgian)
47. Zarandia T., The Principles of Georgian civil law in the court practice. TSU Law Faculty, Tbilisi. P. 73. (In Georgian)
48. Ibid, p. 43. (In Georgian)
49. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 107. (In Georgian)
50. Zarandia T., The Principles of Georgian civil law in the court practice. TSU Law Faculty Tbilisi. P. 73. (In Georgian)
51. Ibid, p. 70. (In Georgian)
52. Ibid, p. 70. (In Georgian)
53. Ibid, p. 70. (In Georgian)
54. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 107. (In Georgian)
55. Chechelashvili g., 2017. Property law. Publishing House "Bona Causa", Tbilisi. P. 202. (In Georgian)
56. Ibid, p. 202. (In Georgian)
57. Chechelashvili Z., 2004. Transfer of claims and debts. Tbilisi. P. 6-7. (In Georgian)
58. Totladze L., 2018. Commentary on Civil Code Tbilisi. P. 129. (In Georgian)

59. Zarandia T., The Principles of Georgian civil law in the court practice. TSU Law Faculty Tbilisi. P. 70. (In Georgian)
60. Totladze L., 2018. Commentary on Civil Code Tbilisi. P. 126. (In Georgian)
61. Ibid, p. 126. (In Georgian)
62. Ibid, p. 126. (In Georgian)
63. Ibid, p. 129. (In Georgian)
64. Ibid, p. 127. (In Georgian)
65. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 107-108. (In Georgian)
66. Ibid, p. 111. (In Georgian)
67. Chechelashvili g., 2017. Property law. Publishing House “Bona Causa”, Tbilisi. P. 198. (In Georgian)
68. Danelia E., 2008. The principle of separation on the example of the contract of donation, a review of Georgian legislation. Master’s Thesis, Tbilisi. P. 44. (In Georgian)
69. Ibid, p. 44. (In Georgian)
70. Chechelashvili Z., 2004. Transfer of claims and debts. Tbilisi. P. 6-7. (In Georgian)
71. Georgian Civil Code. Articles 198-199. matsne.gov.ge [19.02.2019]. (In Georgian)
72. Totladze L., 2018. Commentary on Civil Code Tbilisi. P. 131. (In Georgian)
73. Chanturia L. And others, 1999. Comment of the Civil Code of Georgia. Publishing house “law”, Tbilisi. P. 140. (In Georgian)
74. Totladze L., 2018. Commentary on Civil Code Tbilisi. P. 125. (In Georgian)
75. Begiashvili N., 2013. Transfer of property rights – the principle of separation or unity ?. Student Legal Journal, p. 58. (In Georgian)
76. Ibid, p. 58. (In Georgian)
77. Ibid, p. 59. (In Georgian)
78. Asatiani T., 2013. Main aspects of transferring ownership rights to movables. Student Legal Journal, p. 45. (In Georgian)
79. Ibid, p. 45. (In Georgian)
80. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 111. (In Georgian)
81. Zarandia T., The Principles of Georgian civil law in the court practice. TSU Law Faculty Tbilisi. P. 73. (In Georgian)
82. Ibid, p. 111. (In Georgian)
83. Ibid, p. 125. (In Georgian)
84. Ibid, a comment of Article 155. (In Georgian)
85. Wolf M., Wellenhofer M., Translator and Editor: Chechelashvili Z., 2016. Property Law. Publisher: Notary Chamber of Georgia, Tbilisi. P. 60. (In Georgian)
86. Ibid, p. 56. (In Georgian)
87. Ibid, p. 67-68. (In Georgian)
88. Ibid, p. 68. (In Georgian)
89. Kochashvili k., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 112. (In Georgian)
90. Ibid, p. 112. (In Georgian)
91. Ibid, p. 112. (In Georgian)
92. Ibid, p. 77. (In Georgian)
93. Shotaadze T., 2014. Property law. Publishing house “Meridiani”, Tbilisi. P. 174. (In Georgian)

94. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 112. (In Georgian)
95. Ibid, p. 112. (In Georgian)
96. Ibid, p. 112. (In Georgian)
97. Ibid, p. 131. (In Georgian)
98. Ibid, p. 22. (In Georgian)
99. Ibid, p. 31-32. (In Georgian)
100. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 112-113. (In Georgian)
101. Ibid, p. 28. (In Georgian)
102. Ibid, p. 204. (In Georgian)
103. Translator: Chechelashvili Z., 2010. German Civil Code. §929. Publishing House "Siesta", Tbilisi. (In Georgian)
104. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. P. 111-112. (In Georgian)
105. Wolf M., Wellenhofer M., Translator and Editor: Chechelashvili Z., 2016. Property Law. Publisher: Notary Chamber of Georgia, Tbilisi. P. 121. (In Georgian)
106. Ibid, p. 121. (In Georgian)
107. Ibid, p. 139. (In Georgian)
108. Chief Editor: Chanturia L., 2001. Commentary on Civil Code of Georgia. Publishing house "law", Tbilisi. P. 23. (In Georgian)
109. Chachava S., Commentary on Civil Code. Article 477. P. 2. gccc.ge or civilcode.ge [21.02.2019]. (In Georgian)
110. Krofholler J., Translator: Chechelashvili Z., 2014. The German Civil Code Study Commentary. Tbilisi. P. 312. (In Georgian)
111. Civil Code of Georgia. Article 477, paragraphs 1 and 2. matsne.gov.ge [21.02.2019]. (In Georgian)
112. Danelia E., 2008. The principle of separation on the example of the contract of donation, a review of Georgian legislation. Master's Thesis, Tbilisi. P. 45. (In Georgian)
113. Ibid, p. 45. (In Georgian)
114. Translator: Chechelashvili Z., 2010. German Civil Code. Paragraph 433 (1, 2 part). Publishing House "Siesta", Tbilisi. (In Georgian)
115. Danelia E., 2008. The principle of separation on the example of the contract of donation, a review of Georgian legislation. Master's Thesis, Tbilisi. P. 44-45. (In Georgian)
116. Ibid, p. 45. (In Georgian)
117. Ibid, p. 45. (In Georgian)
118. Ibid, p. 45. (In Georgian)
119. Ibid, p. 45-46. (In Georgian)
120. Chachava S., Commentary on Civil Code. Article 477. P. 2. gccc.ge or civilcode.ge [21.02.2019]. (In Georgian)
121. Ibid, a comment on Article 477, p. 2. (In Georgian)
122. Ibid, a comment on Article 477, p. 2. (In Georgian)
123. Danelia E., 2008. The principle of separation on the example of the contract of donation, a review of Georgian legislation. Master's Thesis, Tbilisi. P. 46. (In Georgian)
124. Ibid, p. 46. (In Georgian)
125. Ibid, p. 47. (In Georgian)
126. Civil Code of Georgia. Article 490. matsne.gov.ge [22.02.2019]. (In Georgian)
127. Dzlierishvili Z., 2010. Legal nature of property transfer contracts. Publishing house "Meridiani", Tbilisi. P. 71. (In Georgian)

128. Chachava S., Commentary on Civil Code. Comment on Article 505. P. 1. gccg.ge or civilcode.ge [22.02.2019]. (In Georgian)
129. Civil Code of Georgia. Article 505. matsne.gov.ge [22.02.2019]. (In Georgian)
130. Dzierishvili Z., 2010. Legal nature of property transfer contracts. Publishing house “Meridiani”, Tbilisi. P. 71-72. (In Georgian)
131. Chachava S., Commentary on Civil Code. Comment on Article 505. P. 1. gccg.ge or civilcode.ge [22.02.2019]. (In Georgian)
132. Dzierishvili Z., 2010. Legal nature of property transfer contracts. Publishing house “Meridiani”, Tbilisi. P. 74. (In Georgian)
133. Chachava S., Commentary on Civil Code. Comment on Article 505. P. 2. gccg.ge or civilcode.ge [22.02.2019]. (In Georgian)
134. Chechelashvili g., 2017. Property law. Publishing House “Bona causa”, Tbilisi. P. 212-213. (In Georgian)
135. Ibid, p. 213. (In Georgian)
136. Ibid, p. 213. (In Georgian)
137. Totladze L., Commentary on Civil Code. Comment on Article 188. civilcode.ge [22.02.2019]. (In Georgian)
138. Gachechiladze T., 2017. Property transaction – “Invisible” element of alienation of the item. Georgian Bar Association Journal “Lawyer”, N 1-2, p. 34-36. (In Georgian)

BIBLIOGRAPHY:

1. Zoidze B., 2003. Georgian property law. Publishing house “Science”, Tbilisi. (In Georgian)
2. Chanturia L., 2011. General part of civil law. Publishing house “law”, Tbilisi. (In Georgian)
3. Shengelia R., Shengelia E., 2011. Heritage Law, publishing house “Meridiani”, Tbilisi. (In Georgian)
4. Chechelashvili Z., 2017. The property law. Publishing House “Bona causa”, Tbilisi. (In Georgian)
5. Dzierishvili Z., 2010. Legal nature of property transfer contracts. Publishing house “Meridiani”, Tbilisi. (In Georgian)
6. Shotaadze T., 2014. Property law. Publishing house “Meridiani”, Tbilisi. (In Georgian)
7. Chechelashvili Z., 2004. transfer of claims and debts. Tbilisi. (In Georgian)
8. Tumanishvili G., 2012. Transactions. Ilia State University Publishing House, Tbilisi (In Georgian)
9. Mariamidze G., 2011. Civil Law. Publishing House “Rise”, Tbilisi. (In Georgian)
10. Mariamidze G., 2011. Obligation Law. Publishing House “Rise”, Tbilisi. (In Georgian)
11. Chanturia L., 2017. Commentary on Civil Code. Publishing house “Meridiani”, Tbilisi. (In Georgian)
12. Totladze L., 2018. Comment of the Civil Code. Tbilisi. (In Georgian)
13. Kobakhidze A., 2001. Civil Law. Publishing house. “Georgian Matsne”, Tbilisi. (In Georgian)
14. Kereselidze D., 2009. The most common systemic concepts of private law. Publishing House “IECL”, Tbilisi. (In Georgian)
15. Chanturia L. And others, 1999. Comment of the Civil Code of Georgia. Publishing house “law”, Tbilisi. (In Georgian)
16. Chief Editor: Chanturia L., 2001. Commentary on the Civil

- Code of Georgia. Publishing house "law", Tbilisi. (In Georgian)
17. Krofholler J., Translator: Chechelashvili Z., 2014. Study commentary on the German Civil Code. Tbilisi. (In Georgian)
 18. Wolf M., Wellenhofer M., Translator and Editor: Chechelashvili Z., 2016. Property law. Publisher: Notary Chamber of Georgia, Tbilisi. (In Georgian)
 19. L.P.W. van Vliet, 2000. Transfer of movables in German, French, English and dutch law. Ars Aequi Libri. (In Georgian)

DISSERTATION-MASTER PAPERS AND

ARTICLES-REVIEWS:

1. Kochashvili K., 2012. Possession as the basis for the presumption of Ownership. Dissertation Thesis, Tbilisi. (In Georgian)
2. Zarandia T., The Principles of Georgian civil law in the court practice. TSU Law Faculty, Tbilisi. (In Georgian)
3. Danelia E., 2008. The principle of separation on the example of the contract of donation, a review of Georgian legislation. Master's Thesis, Tbilisi. (In Georgian)
4. Gachechiladze T., 2017. Property transaction – "Invisible" element of alienation of the item. Georgian Bar Association Journal "Lawyer", N 1-2, Tbilisi. (In Georgian)
5. Asatiani T., 2013. Main aspects of transferring ownership rights to movables. Student Legal Journal, Tbilisi. (In Georgian)
6. Begiashvili N., 2013. Transfer of property rights – the principle of separation or unity ?. Student Legal Journal, Tbilisi. (In Georgian)
7. Russiashvili G., 2013. competition of vindication and Condition (unjust enrichment) during non-real bilateral contracts. Journal of Law, N1, Tbilisi. (In Georgian)
8. Kazantsev M.F., 2009. THE PROBLEM OF MOST CONTRACTS IN THE CONTEXT OF THE SUBJECT OF CIVIL LEGAL CONTRACTUAL REGULATION, Scientific Yearbook of the Institute of Philosophy and Law of the Ural Branch of the Russian Academy of Sciences. Vol. 9. (In Georgian)
9. Tomaev I. O., 2016. The principle of separation (separation) of transactions in Russian civil law, Questions of Russian and international law. Volume 6. Number 12A. (In Georgian)
10. Kalinichenko K. S., 2015. TO THE QUESTION ABOUT PROPERTY TRANSACTION, VESTNIK SPBGU. Ser. 14. Vol. (In Georgian)

NORMATIVE ACTS:

1. The Constitution of Georgia, [15.02.2019], matsne.gov.ge (In Georgian)
2. The Civil Code of Georgia, [15.02.2019], matsne.gov.ge (In Georgian)
3. Law of Georgia on Public Registry, [15.02.2019], matsne.gov.ge (In Georgian)
4. The Law of Georgia on Recognition of Property on Land Plots in the possession of Physical and (In Georgian)
5. German Civil Code, Translator Chechelashvili Z., 2010. Publishing House "Siesta", Tbilisi. (In Georgian)